

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM
TÖÖSTUSOMANDI
APELLATSIOONIKOMISJON

OTSUS nr 837-o

Tallinnas 28. mail 2009. a

Tööstusomandi apellatsioonikomisjon (edaspidi komisjon), koosseisus Kirli Ausmees (eesistuja), Priit Lello ja Evelyn Hallika, vaatas kirjalikus menetluses läbi OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstus (aadress: Kaarlijärve küla, Rannu vald 61101 Tartumaa) kaebuse Patendiameti 07.10.2004. a otsuse nr 7/M200201018 peale kaubamärgi "LASTE JUUST" osalise registreerimisest keeldumise kohta klassis 29. Kaebuse esitas OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstus juhatause liige Ago Teder.

Asjaolud ja menetluse käik

Komisjonile laekus 08.12.2004 kaebus OÜ-lt Põltsamaa Meierei Juustutööstus (edaspidi kaebaja) sõnalise kaubamärgi "LASTE JUUST" (registreerimistaotlus nr M200201018) registreerimisest keeldumise kohta klassis 29 järgmiste kaupade suhtes: piimatooted, sh juust. Kaebus võeti menetlusse nr 837 all ja eelmenetlejaks määrati komisjoni liige Kirli Ausmees.

07.10.2004 otsustas Patendiamet otsusega nr 7/M200201018 registreerida kaubamärgi "LASTE JUUST" taotleja nimele klassis 16:

paber, papp ja nendest valmistatud tooted, mis ei kuulu teistesse klassidesse; trükised; köitematerjal; fotod; kirjatarbed; majapidamis- ja kantseleiliimid; kunstnikutarbed; pintsliid; kirjutusmasinad ja kantseleitarbed (v.a mööbel); õppematerjalid ja näitvahendid (v.a aparaadid); plastist pakkematerjal, mis ei kuulu teistesse klassidesse; mängukaardid; trükitiübid; klišeed.

ning keelduda kaubamärgi registreerimisest klassis 29 järgmiste kaupade suhtes:
piimatooted, sh juust.

Kaebuses märgitakse, et Patendiamet on oma otsuses kaubamärgi "LASTE JUUST" klassis 29 registreerimisest keeldumise alusena toonud kaubamärgiseaduse (KaMS) § 9 lg 1 p 3 (sõna 'laste' kui kaupade omadusi ja otstarvet - sihtgruppi näitav tähis) ja § 9 lg 1 p 2 (eristusvõimetus tähis).

Vastavalt KaMS § 9 lg 1 p 3 *ei saa õiguskaitset tähis, mis koosneb üksnes kaupade või teenuste liiki, kvaliteeti, hulka, otstarvet, väärtust, geograafilist päritolu, kaupade tootmise või teenuste osutamise aega või kaupade või teenuste teisi omadusi näitavatest või muul viisil kaupade või teenuste kirjeldavatest tähistest või andmetest või eelnimetatud tähistest või andmetest, mida ei ole oluliselt muudetud.*

Vastavalt KaMS § 9 lg 1 p 2 *ei saa õiguskaitset tähis, millel puudub eristusvõime, kaasa arvatud üksik stiliseerimata täht, üksik stiliseerimata arv või üksik värv.*

Kaebaja märgib, et § 9 lg 1 p 2 kohaldamise võimalus eeldab, et kaubamärk ei vasta KaMS § 9 lg 1 p 3 nõuetele. Seega leiab kaebaja, et kui mittevastavus osundatud sättele langeb ära, oleks kaubamärk registreeritav ka hoolimata KaMS § 9 lg 1 p 2. Seega keskendub kaebaja väidetava vastuolu kummutamisele, mis Patendiameti seisukoha järgi tuleneb KaMS § 9 lg 1 punktist 3.

Kaebaja leiab, et kaubamärgi registreerimise otsuse oleks saanud teha ka nii, et kaubamärgi mittekaitstavaks osaks jääks klassis 29 sõna 'juust' ning lähtuvalt KaMS § 9 lg 1 p 3 ja lg 3, § 38 lg 3 ning § 16 lg 1 p 2 ei märgita sõna 'laste' kaubamärgi mittekaitstava osana. Kuigi kaubamärk sisaldanuks Patendiameti argumentide kohaselt ka tähist, mida KaMS § 9 lg 3 kohaselt võidakse lugeda kaubamärgi mittekaitstavaks osaks (sõna 'laste'), siis samas § 16 lg 1 p 2 reguleerib ainuõiguse ulatuse piirangu nii, et taotlejal välistub võimalus keelata kolmandal isikul kasutada nn kaupade ja teenuste iseloomu näitavat kirjeldavat tähistust. Seega on taotleja ainuõiguse ulatus seadusega selgesõnaliselt piiratud ja ei tohiks kaebaja sõnul tekitada kahtlust. Nimetatud juhul võib Patendiamet lähtuvalt § 38 lg 3 mitte märkida mittekaitstavat osa (sõna 'laste') kaubamärgi registreerimise otsuses ning kaubamärk on registreeritav sõltumata Patendiameti argumentidest KaMS § 9 lg 1 p 3 osas.

Kaebaja märgib, et piiras kaupade loetelu kaubaklassis 29 juustuga ja saatis Patendiametile vastava avalduse (esitatud lisana). Kaebaja palub TÕAS § 46 lg 2 alusel komisjonil kaebus läbi vaadata lähtuvalt antud asjaolust.

Erinevalt Patendiametist leiab kaebaja, et ei Eestis ega ka tema andmetel kuskil mujal (kaebaja toetub siinkohal internetile ja teatmeteostele) ei ole toodetud spetsiaalselt lastele mõeldud juustu. Kaebaja on seisukohal, et tarbija ei seosta juustu lastega isegi siis, kui juust on markeeritud seesuguse kaubamärgiga, kuivõrd nii varasemas kui ka tänases turusituatsioonis ei ole tegemist tavapärase ehk harjumusliku või üldteadaoleva kauba 'juust' ja nn sihtgrupi 'lapsed' omavahelise seosega.

Kaebaja leiab, et tarbija on ilmselt tuttav spetsiaalselt lastele mõeldud toidusegudega, medikamentidega, riietega, jalatsitega jms, kuid mitte juustuga, kuivõrd vastavaid tooteid turul ei ole ega ole ka varem olnud. Puuduvad näited selle kohta, et lastele oleks toodetud või toodetakse eriomadustega juustu. Seega ei ole kaebaja arvates põhjendatud ka eeldus, et tarbija eeldaks toote 'juust' mingite omaduste või näitajate seotust eelkõige lastega, kuivõrd vastav seos ei ole tarbijale tuttav ega turusituatsioonis tavapärane.

Kaebaja märgib, et sarnane seose puudumise alus esineb ka ENSV ajast tuntud tootel nimetusega „Laste Vorst“, mida nimest hoolimata ei seostata tarbijate poolt lastele mõeldud eritootega. Toodet tarbisid kõik vanuserühmad, ilmselt eeldamata, et see oleks mõeldud eelkõige lastele.

Patendiameti otsuses osundatud näited – lasteviinerid, laste pelmeenid, laste sai – ei ole kaebaja arvates spetsiaalselt lastele kui sihtrühmale mõeldud tooted. Antud nimetuste taga peitub pigem tootja või müüja püüd ahvatleda ostjaid ühe tarbijate sihtrühma (laste) hulgast, tegemata siiski panust ainuüksi sellele sihtrühmale. Laste võimalikud eelised ei põhine kaebaja sõnul mitte kalkulatsioonidel toodete tervislikkusest, mahedusest, vitamiinisaldusest ja muust sarnasest, olulisemaks osutuvad pigem pakendi disain ja toote nimetus.

Kaebaja on seisukohal, et viinerid, sai, pelmeenid ning miks mitte ka juust saavad ja võivad olla toodetud viisil, mis võimaldavad toote tarbimist kõikide tarbijate kategooriate poolt, meeldides kõigile. Sisaldades sõna 'laste' võib toote nimetus/kaubamärk mõjutada teatud kindla tarbijaterühma (laste) ostukäitumist ja selle kaudu tõenäoliselt ka lapsevanemate ostukäitumist, kuid see ei tähenda kaebaja arvates, et seesugune märk või tähis oleks seostatav rangelt igasuguse kauba omaduste või otstarbega.

Kaebaja leiab, et nn 'sihtrühmale' osundava märgi seoseid tuleb otsida konkreetse kauba, mille osas kaitset taotletakse, osas, mitte aga igasuguse kauba osas ning kauba 'juust' osas

kaebaja arvates seesuguseid seoseid eeltoodud motiividel tõepäraseks pidada ei saa.

Lähtudes eeltoodust leiab kaebaja, et Patendiameti otsus kaubamärgi "LASTE JUUST" registreerimisest keeldumise kohta kaubaklassis 29 on põhjendamatu motiividel, et tähis näitab kaupade omadusi ja otstarvet (sihtgruppi).

Kaebaja palub komisjonil tühistada Patendiameti 07.10.2004 otsus kaubamärgi "LASTE JUUST" registreerimisest keeldumise kohta klassis 29 ja saata taotlus täiendavaks menetlemiseks, arvestades komisjoni poolt tehtavas otsuses toodud seisukohti.

Kaebusele on lisatud:

- Põltsamaa Meierei Juustutööstuse 07.11.2004 teade Patendiametile
- Patendiameti otsus kaubamärgi "LASTE JUUST" osalise registreerimise ja osalise registreerimisest keeldumise kohta
- Riigilõivu tasumist tõendav dokument

Komisjon edastas kaebuse Patendiametile ning palus esitada kirjalik seisukoht kolme kuu jooksul kaebuse menetlusse võtmisest.

Patendiamet esitas oma seisukoha käesoleva kaebuse kohta 21.03.2005.

Patendiamet viitab KaMS § 9 lg 1 punktile 3 ning märgib, et sõna 'JUUST' näitab kaupade liiki ning ei ole seetõttu registreeritav. Sõna 'LASTE' näitab kaupade omadusi ja otstarvet (sihtgruppi) ning ei ole samuti kaubamärgina registreeritav.

Patendiamet kordab oma otsuses toodud seisukohta, et markeerides mistahes kaupa tähisega LASTE, soovib ettevõtja toonitada, et antud tootegrupi eelistatud sihtgrupp on lapsed ning seega on vastavatel toodetel ka teatud kindlad omadused, mis on tingitud ealistest erinevustest. Lapse organism vajab täiskasvanu omast erinevalt vitamiine, mineraale jms, on tundlikum igasuguste lisandite (maitse-, värv- ja säilitusainete) suhtes ning seega erinevad lastele mõeldud toidukaubad tavalistest toidukaupadest nii koostise kui ka kauba pakendi poolest. Tähisega LASTE markeeritud toodete, sh juustu puhul eeldab tarbija, et kuna vastav toode sobib tarbimiseks eelkõige lastele, siis on see lihtsa ja maheda maitsega ning puuduvad spetsiifilise maitsega maitseained ning säilitusained. Kuna spetsiaalse lastetoote (lastele sobivate omadustega) eristamiseks tavalisest tootest kasutatakse nimelt tähist LASTE, siis osutub see tähis üksnes toote omadusi ja sihtgruppi näitavaks tähiseks.

Kaubamärk "LASTE JUUST" koosneb Patendiameti sõnul üksnes kaupa kirjeldavatest sõnadest, mille kombinatsioon on registreeritav vaid juhul, kui see loob mulje, mis on tajutavalt erinev lihtsalt sõnade summast. Patendiamet on seisukohal, et kombinatsioon "LASTE JUUST" on ka tervikuna üksnes kaupade liiki, omadusi ja otstarvet näitav tähis ning ei ole seega kaubamärgina kaitstav.

Viidates KaMS § 9 lg 1 punktile 2, mille järgi ei saa õiguskaitset tähis, millel puudub eristusvõime, on Patendiamet seisukohal, et spetsiaalselt lastele mõeldud kaubad on toiduainete ja toitlustamise valdkonnas tavapärased ja seetõttu ei erista tähis 'LASTE' ühe ettevõtja tooteid teise ettevõtja samaliigilistest toodetest, vaid osutab toote omadustele ja sihtgrupile.

Selleks, et kaubamärk omaks eristusvõimet kaubamärgiseaduse tähenduses, peab ta Patendiameti sõnul suutma määratleda kaupu või teenuseid, mille registreerimist taotletakse, kui mingilt kindlalt ettevõtjalt pärinevat ja seega eristama neid teiste tootjate kaupadest. Seega on vajalik kindlaks teha, kas kõnealune kaubamärk võimaldab sihtgrupil ostuvalikut tehes

eristada märgistatud kaupu ja teenuseid teiste ettevõtjate omadest. Siinkohal viitab Patendiamet kohtuasjadele C-53/01-C-55/01 *Linde* ja teised [2003] ECR I-3161, punkt 40.

Arvestades asjaolu, et ka toiduainete valdkonnas on lapsed tootjate jaoks sihtgrupiks, kelle jaoks toodetakse spetsiaalseid tooteid, on Patendiameti arvates loogiline eeldada, et keskmine tarbija, kes on piisavalt informeeritud ning mõistlikult tähelepanelik ja hoolas, tajub tähist "LASTE JUUST" kui informatsiooni, et toode sobib tarbimiseks lastele, sellel on lastele sobiv koostis ning see on mõeldud eeskätt lastele. Seega ei ole Patendiameti sõnul tegemist tähise, mida tarbija tajuks kui kaubamärki, mis suudab eristada kaebaja tooteid teiste tootjate kaupadest.

Patendiamet leiab, et kaebaja väide nagu eeldaks KaMS § 9 lg 1 p 2 kohaldamise võimalus, et kaubamärk ei vasta § 9 lg 1 p 3 nõuetele, ei ole tõene. Kõik kaubamärgi õiguskaitset välistavad asjaolud on Patendiameti sõnul iseseisvad (kuigi mõnikord võib esineda sisu osalist kattumist) ning nende esinemist või mitteesinemist tuleb käsitleda eraldi. Asjaolu, et ei esine üht õiguskaitset välistavat asjaolu, ei tähenda Patendiameti sõnul seda, et ei võiks esineda teine. Patendiamet viitab siinkohal kohtuasjadele C-53/01-C-55/01 *Linde* ja teised [2003] ECR I-3161, punktid 67-68 ja C-63/99 *Postkantoor* punktid 67-70.

Vastuseks kaebaja väitele, et Patendiamet oleks saanud teha klassis 29 kaubamärgi registreerimise otsuse, märkides mittekaitstavaks osaks sõna 'juust' ning jätta sõna 'laste' mittekaitstavaks märkimata lähtudes KaMS § 9 lg 1 p 3, § 38 lg 3 ja § 16 lg 1 p 2, märgib Patendiamet, et kui sõnakombinatsioon tervikuna oleks kaitstav, siis oleks tulenevalt KaMS § 16 võimalik tähis registreerida. Seda aga lähtudes asjaolust, et kolmandatel isikutel jääks õigus eraldivõetult sõnapaari osi kasutada. Ent samas rõhutab Patendiamet, et sõnakombinatsiooni on võimalik kaitsta üksnes juhul, kui ei esine vastuolu nt KaMS § 9 lg 1 punktidega 2 või 3. Antud juhul on registreerimiseks esitatud sõnakombinatsioon 'LASTE JUUST' tervikuna eelnimetatud seadusesätete mõttes klassis 29 otseselt kauba liiki, omadusi ja otstarvet näitav tähis, mis on kauba juust osas eristusvõimetu.

Täiendava selgitusena märgib Patendiamet, et sõnade kombinatsioon, mille sõnad on eraldi mittekaitstavad, on kaubamärgina registreeritav vaid juhul, kui kahe kirjeldava tähise liitmisel tekib uudse tähendusega mõiste, millist aga kombinatsioon 'LASTE JUUST' Patendiameti sõnul ei moodusta. Antud sõnakombinatsioon näitab üksnes kauba liiki, omadusi ja otstarvet ning peab jääma vabaks kasutamiseks kõigile antud valdkonnas tegutsevatele või tulevikus tegutsema hakkavatele ettevõtjatele.

Kaebaja on märkinud, et tema andmetel ei ole ei Eestis ega ka kuskil mujal toodetud spetsiaalselt lastele mõeldud juustu ning seega ei seosta tarbija tema arvates juustu lastega ning tegemist pole tavapärase seosega. Vastuseks märgib Patendiamet, et Euroopa Kohtu otsusele C-191/01P *DOUBLEMINT* punktides 31-32 toodule tuginedes võib järeldada, et KaMS § 9 lg1 p 3 kohaldamisel ei oma tähtsust, kas tähis on olnud majandus- ja äritegevuses kaupade tähistamisel tegelikult kasutusel kirjeldava tähisena. Piisab sellest, nagu ka kõnealuse sätte sõnastus viitab, et selliseid tähiseid ja märke on võimalik kasutada sellistele eesmärkidel. Märki registreerimisest tuleb seetõttu antud sätte alusel keelduda, kui vähemalt üks võimalikest tähendustest näitab kauba või teenuse omadust.

Patendiamet rõhutab, et kirjeldavate tähiste kaubamärgina registreerimisest keeldumine on avaliku huvi kaitsmine. Nimelt peavad kaupade ja teenuste iseloomu näitavad tähised olema vabalt kasutatavad kõigi poolt ning vastavalt KaMS § 9 lg1 p 3 hoitakse ära sellise märgi ja tähise reserveerimine ühele ettevõttele.

Lõpetuseks märgib Patendiamet, et tähise LASTE toiduainete tähistamiseks registreeritavuse kohta on olemas Tallinna Ringkonnakohtu 12. aprilli 2004 otsus nr 2-3/86/04, milles kohus on jõudnud järeldusele, et kuna tähise LASTE vähemalt üks tähendus on kirjeldav, pole sellise tähise registreerimine kaubamärgina lubatav, sest selline teguviis piiraks teiste isikute õigusi oma kaupade kirjeldamisel. Antud otsuse kohta esitatud kassatsioonikaebusele ei andnud Riigikohus menetlusluba.

Seega jääb Patendiamet oma 07.10.2004 kaubamärgi "LASTE JUUST" osalise registreerimise ja osalise registreerimisest keeldumise otsuse juurde ning leiab, et see on seaduspärane ja põhjendatud ning palub OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstus poolt esitatud kaebus jätta rahuldamata.

Komisjon edastas Patendiameti seisukohad kaebajale ning viimane esitas omapoolse vastuse 08.07.2005, milles jääb oma varem esitatud seisukohtade juurde, ent peab vajalikuks märkida järgmist:

Käesoleval hetkel ei ole kehtestatud eraldi nõudeid laste juustule kui tooteliigile, juust peab vastama juustudele kehtestatud üldnõuetele.

Kaebaja leiab, et Patendiameti väide nagu kirjeldaks tähis toote sihtgrupi kaudu toote omadusi, on kontekstiväline ning ei arvesta reaalselt turusituatsiooni. Kaebaja sõnul ei ole Eesti turul mõistlik eeldada, et tarbija ühitab konkreetsel juhul toote (eeldatavad) omadused toote n-ö sihtgrupiga ja saab sellisel moel eksitatud.

Kaebaja peab õigeks Patendiameti eeldust, et keskmist tarbijat iseloomustab piisav informeeritus, mõistlikkus, hoolsus ja tähelepanelikkus, ent järelduste tegemiseks tuleb selline tarbija paigutada reaalsesse turusituatsiooni, arvestades muuhulgas tarbija varasemat võimalikku tajumist ja varasemast meeldejäanut sel määral kui on mõistlik.

Kaebaja leiab, et ülalmainitud tarbija teeb oma järeldusi väljaspool taustsüsteemi. Selline tarbija on kaebaja sõnul ilma mäluta ja ajaloota ning seega ei saa talle omistada keskmise tarbija iseloomuomadusi, samuti ei saa sellise tarbija Patendiameti poolt ette nähtud käitumine anda alust keelduda kaubamärgi registreerimisest viitega KaMS § 9 lg1 punktile 3. Oma argumentides ei ole Patendiamet esitanud midagi, millest võiks oletada, et nimetatud 'keskmine tarbija' oleks laps.

Patendiamet ei ole tarbijate esindusorganisatsiooniks ega ka tarbijaks seaduse mõttes ning kaebajale teadaolevalt ei ole ka ükski Patendiameti töötaja väljaspool töösuhet seesuguste väidetavate tarbijate isiklike tajumiste kandjaks, millest antud vaidluses jutt on. Kaebaja sõnul on vaieldav asjaolu, et kui jutt on lastest kui tarbijatest, kas saab siis üldse tõusetuda küsimus keskmisest tarbijast.

Kaebaja sõnul kaitseb kolmandate isikute õigusi ning piirab kaubamärgiomaniku omi KaMS § 16, mitte aga varasem kohtuotsus. Kui kolmas isik leiab, et kaubamärk segab temal oma kaupa ja teenust kirjeldamast, saab ta ülalmainitud seadusesättele osundades sellest hoolimata oma kaupu ja teenuseid kirjeldada. Samuti leiab kaebaja, et kolmandate isikute väidetavate õiguste piiramise formaalne argument langeb ära, kui tuvastatakse, et konkreetne tähis ei kirjelda sihtgrupi kaudu toote omadusi.

Kaebaja märgib, et Patendiameti seisukohtades puudub seadusele tuginev argumentatsioon selle kohta, mil moel oleks Euroopa Kohtu lahendite, mis on ilmselt tehtud enne Eesti astumist Euroopa Liitu, väidetavad järeldused kohaldatavad kaubamärgitaotlusele, mis on esitatud enne Eesti astumist Euroopa Liitu.

Komisjon edastas kaebaja seisukohad Patendiametile.

Komisjon palus kaebajal esitada antud asjas oma lõplikud seisukohad. Kaebaja teatas, et jääb oma kaebuse argumentide juurde ning palub arvestada ka täiendavaid argumente, mis esitati 08.07.2005.

Komisjon edastas kaebaja lõplikud seisukohad Patendiametile ning palus ühtlasi esitada antud asjas ka oma lõplikud seisukohad, milles Patendiamet jääb varasemalt esitatud seisukohtade juurde ning leiab, et 07.10.2004 tehtud kaubamärgi "LASTE JUUST" osalise registreerimise ja osalise registreerimisest keeldumise otsus on seaduslik ja põhjendatud.

Vastuseks taotleja seisukohtadele, milles märgitakse, et laste juustule kui tooteliigile ei ole kehtestatud erinõudeid ning et Patendiameti väited tähise kirjeldavuse kohta on kontekstivälised ning ei arvesta reaalselt turusituatsiooni, teatab Patendiamet, et on jätkuvalt seisukohal, et sõna 'laste' näitab kõnealusel tähises kaupade omadusi ja otstarvet. Selle sõnaga soovib ettevõtja toonitada, et tootegrupi eelistatud sihtgrupp on lapsed ning vastavalt markeeritud toodetel on kindlad omadused. Patendiamet rõhutab veelkord, et tähisega "LASTE JUUST" markeeritud toodete puhul eeldab tarbija, et kuna toode sobib tarbimiseks eelkõige lastele, siis on see mahedama maitsega, selles puuduvad spetsiifilised maitseained ja säilitusained ning seega näitab antud sõnakombinatsioon tervikuna üksnes kaupade omadusi ja otstarvet.

Patendiamet märgib, et kaubamärgi registreerimisest keeldumisel KaMS § 9 lg 1 p 3 alusel ei ole vaja, et konkreetne tähis oleks registreerimistaotluse esitamise hetkel tegelikult kasutuses taotluses toodud kaupu või teenuseid või nende omadusi kirjeldavana.

Patendiamet leiab, et kaebaja viide KaMS § 16, mis piirab kaubamärgiomaniku ainuõigusi, ei ole asjakohane, kuna nimetatud sättest tulenevad õigused ei ole käesoleva vaidluse objektiks. Tulenevalt KaMS §-dest 38 ja 39 saab kaubamärgile õiguskaitset võimaldada vaid juhul, kui ei esine vastuolu KaMS §-dega 9 ja 10, ent antud juhul on tähis "LASTE JUUST" tervikuna eelnimetatud seadusesätte mõttes klassi 29 osas üksnes kaupade omadusi ja otstarvet näitav tähis ning eristusvõimetus kaupade osas, mille tähistamiseks registreerimist taotletakse.

Patendiamet soovib lõpetuseks tähelepanu juhtida asjaolule, et kuigi registreerimistaotlus on esitatud enne Eesti liitumist Euroopa Liiduga, tuleb taotlusele KaMS § 72 lg 3 järgi kohaldada menetluse hetkel kehtivaid õigusakte. Euroopa Kohtu praktikale tuginemise asjakohasust kinnitab ka 01.05.2004 kehtima hakanud TÕAS § 6 lg 1. Patendiameti poolt viidatud Euroopa Kohtu otsused tõlgendavad siseriikliku õiguse aluseks oleva direktiivi 89/104/EEC sätteid ning on seega asjakohased.

Patendiamet jääb oma 07.10.2004 kaubamärgi "LASTE JUUST" osalise registreerimise ja osalise registreerimisest keeldumise otsuse juurde ning leiab, et see on seaduspärane ja põhjendatud ning palub komisjonile OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstus poolt esitatud kaebus jätta rahuldamata.

Komisjoni seisukohad ja otsus:

Apellatsioonikomisjon, tutvunud kaebuses esitatud seisukohtadega, hinnates esitatud tõendeid ja argumente kogumis ning vastastikusel seoses, leiab järgmist:

Kaebus on esitatud KaMS § 9 lg 1 p 2 ja KaMS § 9 lg 1 p 3 alusel.

KaMS § 9 lg 1 p 2 kohaselt *ei saa õiguskaitset tähis, millel puudub eristusvõime, kaasa arvatud üksik stiliseerimata täht, üksik stiliseerimata arv või üksik värv.*

KaMS § 9 lg 1 p 3 kohaselt *ei saa õiguskaitset tähis, mis koosneb üksnes kaupade või teenuste liiki, kvaliteeti, hulka, otstarvet, väärtust, geograafilist päritolu, kaupade tootmise või teenuste osutamise aega või kaupade või teenuste teisi omadusi näitavatest või muul viisil kaupa või teenust kirjeldavatest tähistest või andmetest või eelnimetatud tähistest või andmetest, mida ei ole oluliselt muudetud.*

Tähis “LASTE JUUST” on esitatud registreerimiseks klassides 16 ja 29, kaebaja on piiranud klassi 29 kaupade loetelu järgmiselt: juust. Klassi 16 osas Patendiameti otsust ei vaidlustata.

Komisjon nõustub Patendiameti 07.10.2004 otsuses ning käesolevas asjas esitatud seisukohtadega, et kaubamärgile “LASTE JUUST” õiguskaitse andmine klassi 29 kuuluva kauba juust osas on vastuolus KaMS § 9 lg 1 punktidega 2 ja 3.

Komisjon leiab, et kaebaja mõttekäik, et KaMS § 9 lg 1 p 2 kohaldamise võimalus eeldab, et kaubamärk ei vasta § 9 lg 1 p 3 nõuetele ning seetõttu on võimalik kaebuses keskenduda vaid väidetava vastuolu kummutamisele, mis tuleneb KaMS § 9 lg 1 punktist 3, ei ole õige. Kõik kaubamärgi õiguskaitset välistavad asjaolud on iseseisvad (kuigi mõnikord võib esineda osalist kattumist) ning nende esinemist või mitteesinemist tuleb käsitleda eraldi. Kui üht õiguskaitset välistavat asjaolu ei esine, ei tähenda see seda, et ei võiks esineda teine.

Patendiamet on oma otsuses märkinud, et turustades tähisega LASTE markeeritud toidukaupu, soovib kaebaja toonitada, et antud tootegrupi eelistatud sihtgrupp on lapsed ning seega on vastavatel toodetel ka teatud kindlad omadused. Nt toode on mahedama maitsega, ei sisalda liialt palju värv- ja säilitusaineid, toode erineb lisaks maitsele ka pakendi poolest. Seega osutub tähis LASTE toote omadusi ja sihtgruppi näitavaks tähiseks. Samuti on Patendiamet rõhutanud, et keskmine tarbija, kes on piisavalt informeeritud ning mõistlikult tähelepanelik ja hoolas, tajub tähist LASTE JUUST infona (mitte kaubamärgina), et antud toode sobib just/eeskätt lastele.

Komisjon on seisukohal, et tänapäeval on lapsevanemad oma lastele toidukaupu valides eriti hoolsad ja teadlikud ning jälgivad keskmisest hoolikamalt toodete koostist (eelistatud on vähene säilitus- ja värvainete sisaldus, mahe maitse jne), seega on Patendiameti poolt esitatud nn keskmise tarbija kontseptsioon antud juhul eriti asjakohane.

Kirjeldav tähis nagu seda on LASTE JUUST peab jääma vabaks kasutamiseks ka nt tulevikus tegutsema hakkavatele ettevõtetele, et kirjeldada oma kaupu, nende omadusi ja sihtgruppi. KaMS § 9 lg 1 p 3 kohaldamisel ei oma tähtsust, kas tähis on tegelikult majandus- ja äritegevuses kirjeldava tähisena kasutuses olnud. Praegu võib juba internetis leida nt inglise- ja prantsusekeelsetest allikatest viiteid spetsiaalselt lastele mõeldud juustu kohta (vt nt http://www.leatherheadfood.com/lfi/pdf/dairy_snacks.pdf, <http://www.just-food.com/article.aspx?id=101489> ja <http://www.academon.fr/M%C3%A9moire-ou-th%C3%A8se-Les-fromages-pour-enfants/3183>). Seega on vaid aja küsimus, millal ilmuvad sellised tooted ka Eesti toiduaineteturule.

Vastuseks kaebaja ettepanekule registreerida tähis LASTE JUUST selliselt, et mittekaitstavaks osaks jääks klassis 29 sõna ‘juust’ ning sõna ‘laste’ ei märgita registreerimisotsuses mittekaitstava osana lähtuvalt KaMS § 9 lg 1 p 3 ja lg 3, § 38 lg 3 ja § 16 lg 1 p2 märgib komisjon, et sõnakombinatsiooni saab tervikuna kaitsta ainult juhul, kui ei

esine vastuolu nt KaMS § 9 lg 1 punktiga 2 või 3. Käesoleval juhul on sõnakombinatsioon tervikuna kirjeldav – kauba liiki, omadusi ja otstarvet näitav eristusvõimetu tähis. Samuti on oluline, et üksikult kirjeldavatest tähistest koosnev sõnakombinatsioon on tervikuna kaitstav vaid juhul, kui kirjeldavate tähiste liitmisel tekib uudse tähendusega mõiste. Sõnakombinatsioon LASTE JUUST on aga vaid kauba liiki, omadusi ja otstarvet kirjeldav tähis.

Tarbija jaoks kirjeldavat tähist, mis viitab kauba omadustele ning mille kasutamine peab jääma vabaks kõikidele antud alal tegutsevatele ettevõtjatele, ei ole võimalik registreerida.

Täiendavalt märgib komisjon, et Patendiamet on oma otsuse põhjendamisel lähtunud kehtivast õiguskorrast. KaMS § 72 lg 3 järgi tuleb kaubamärgitaotlusele kohaldada menetluse hetkel kehtivaid õigusakte. 01.05.2004 kehtima hakanud TÕAS § 6 lg 1 kinnitab ka Euroopa Kohtu praktikale tuginemise asjakohasust. Patendiameti otsuses viidatud Euroopa Kohtu otsused tõlgendavad siseriikliku õiguse aluseks oleva direktiivi 89/104/EEC sätteid ning on seega asjakohased.

Komisjon leiab, et kaebaja viide KaMS § 16, mis piirab kaubamärgiomaniku ainuõigusi ja kaitseb kolmandate isikute õigusi, ei ole asjakohane, kuna antud õigused ei ole käesoleva kaebuse objektiks. Tulenevalt KaMS §-dest 38 ja 39 saab kaubamärgile õiguskaitset võimaldada vaid juhul, kui ei esine KaMS §-des 9 ja 10 toodud vastuolu, mis aga antud juhul esineb.

Tulenevalt ülaltoodust leiab komisjon, et Patendiameti 07.10.2004 kaubamärgi osalise registreerimise ja osalise registreerimisest keeldumise otsus on seaduslik ja põhjendatud.

Juhinduvalt TÕAS §-st 61 ning KaMS § 9 lg 1 punktidest 2 ja 3 komisjon

otsustas:

jätta OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstuse kaebus rahuldamata.

Kaebaja võib esitada kaebuse apellatsioonikomisjoni otsuse peale Harju Maakohtusse kolme kuu jooksul apellatsioonikomisjoni otsuse avaldamisest arvates. Kohus vaatab kaebuse läbi hagita menetluses. Kaebaja teavitab viivitamata apellatsioonikomisjoni kaebuse esitamisest.

Kui kaebust ei ole esitatud, jõustub apellatsioonikomisjoni otsus kolme kuu möödumisel otsuse avaldamisest ja kuulub täitmisele.

Kui kaebus esitatakse, kuid kohus ei võta seda menetlusesse, jätab kaebuse läbi vaatamata või lõpetab menetluse otsust tegemata, jõustub apellatsioonikomisjoni otsus vastava kohtumääruse jõustumise hetkest, kui kohtumäärusest ei tulene teisiti.

Allkirjad:

K. Ausmees

E. Hallika

P.Lello